SALI
19
NİSAN 1938
SAYI: 116

ERZURUM 1937

DOĞU

GÜNDELİK GAZETE

İDARE YERİ :
Erzurum Gölbaşı Doğu İdarehanesi
Pazartesiden maada her gün çıkar
Sayısı her yerde 5 kuruştur
Basılmayan yazılar geri verilmez

Demir Muhafızlar Bükreşte isyan çıkardı

Franko kuvvetleri nihayet Akdenize indiler

Büyük Ziraat Kongresine Hazırlık

Bizim muhitimizde devletçe birinci plâna alınmasını dilediğimiz işler, toprak ürünlerini çoğaltmak ve kıymetlendirmek, hayvancılık sahasını genişletmektir..

Şefin işaretile ve Başvekilin emirlerile yakında Ankarada toplanacak ziraat kongresi muhakkak ki yurdun büyük ziraî programı hazırlamada mühim bir âmil olacaktır. Kongremizin şumullü ve bütün yurt ihtiyacını tetkik ederek ona göre gerekli tedbirleri alması için yapılan hazırlıklar bize bakılı olarak ümit ve sevinç vermektedir. Bizim muhitimizde devletçe birinci plâna alınmasını dilediğimiz işleri iki ana başlıktan mütalaa edebiliriz:

1 — Toprak ürünleri çoğaltmak ve kıymetlendirmek,

2 — Hayvancılık sahasını genişletmek.

Görünüşte iki kısa mevzu çerçivesine sığdırdığımız bu büyük ziraat davalarını böyle basit bir bakımla tetkik edersek; toprağımızın işlenmesinden başlayarak mahsulümüzün, tohumluk ve nihayet hasat ve harman işlerini bugünkü iptidailikten kurtararak modernize etmek işinin; bol ve kıymetli, ucuz mahsul almak gayesine varmak için biricik yol olabileceğini görürüz.

Bugün ziraata elverişli topraklarımızın yüzde yirmisini bile istenilen tarzda işleyip istifade edememekteyiz. Muhtasar kısa ziraat mevsiminin zorluklarını, iptidaî ziraatımızın fenalıklarile de birleştiğini görünce, neden az ve kıymetsiz mahsul aldığımızı ve niçin çiftçimizin bir türlü borçtan kurtulamadığını anlamakta hiç te zorluk çekmeyiz.

Dört ayın içine sığdırılması mecburî olan ziraat mevsiminde kara sapanla bozulmuş tarlaya avuçla serpilen fena evsaftaki tohumun verdiği hastalıklı cüliz mahsulü elle biçip öylece harman yerine taşımak ve orada dövenle harman yapmağa çabalamak suretile ne kadar boş emek sarfediyoruz?

İşte devletçe; Şefin de işaret buyurdukları gibi köylüyü ilk hamlede pulluğe, güzel ve cins koşum kısraklarile; temiz ve iyi tohumla teçhiz ederek hasat ve harmanı da kollektif makine gruplarına yaptırırsak işimizin birinci safhasında muvaffak olmuş sayılırız.

Tohum ıslah istasyonları, sürme, ekme, biçme, harman makinelerile ve traktörle çekilir büyük arabalarla ve nihayet hem bu makineleri hem de köylünün edineceği aletleri çabuk ve parasız tamir edecek tamirhanelerile gezici ziraat makineleri grupları çok faydalı olacaktır.

Mütehassısların nazareti altında yer yer kurulacak tecrübe tarlaları; nümune bağ ve fidanlıkları bizi maksadımıza ulaştırmada büyük rol oynayacaklardır.

Büyük ve müsait otlak ve çayırlarile bugünkü şartlar altında bile geniş hayvan sahası olan Erzurum havalisinde mevcut hayvanları, ve hayvan mahsullerini çoğaltmak ve kıymetlendirmek için hayvan yetiştireceği istihsalâtının; hayvan mahsullerinin kemmiyet ve keyfiyet itibarile artmasının fennî şekilde ihyası lâzımdır.

Bunun için haralar, tay depoları ve ıslahhaneler tesisi, at yarışlarının ve müsabakalarının daha büyütülmesi; çayırcılığa ehemmiyet verilmesi çok lüzumludur.

Kısa birkaç satırın dar çerçivesine sığdırdığımız ve her biri başlı başına mühim paraya mütevakkıf büyük birer iş olan bu hususların temini ziraat kongresinin yüksek katına arzolunacak ve Başvekilimizin vaatları mucibince programlaştırılacaktır. Hayvan ve zahire borsaları tesisi, tarım kredi ve satış kooperatiflerinin kurulması; ziraat işçilerinin hususî bir kanunla bir teşekküle bağlanması, salâhiyetli ve fennî teşkilâtlı ziraat odaları yapılması gibi dileklerin de nazarıdikkata alınması çok yerinde olacaktır.

Devletin imarına ve kalkınmasına önem verdiği Erzurum büyük ziraat kongresinden büyük faydalar görecektir.

Cemal Tanışman

Bükreşte iki yüz kişi tevkif edildi

Şehirde yapılan sıkı araştırmalarda külliyetli miktarda silâh ve cephane meydana çıkarıldı

Romanya Kralı Karol

Bükreş,17 (A.A.) — Bükreşte bulunan demir muhafızlar partisi mensupları bugün bir isyan çıkarmışlar, sokaklarda Polislere hücum ederek bir kaç polisi yaralamışlardır.

Hükûmet derhal askerî kuvvetlere müracaat etmek mecburiyetinde kalmış, bunlardan 200 kişi tevkif edilmiş ve bu partiye mensup ve hayli zamandan beri Alman taraftarlığı eden bir gazete kapatılmıştır.

Şehirde yapılan sıkı araştırmalarda külliyetli miktarda silâh, cephane meydana çıkarılmış ve şehrin kenar mahallelerinde bulunan demir muhafız partisine mensup evler Polis müfrezeleri tarafından muhafaza altına alınmıştır.

Katalonya ile Valânsiya arasında irtibat kesildi

Salamanka, 16 (A. A.)— Franko kuvvetleri dün öğleden sonra Akdenize inmişler ve Katalonya ile Valânsiya hükûmetleri arasındaki irtibatı kesmişlerdir.

İleri yürüyüş

Madrid 17 (A. A.) — Havas muhabiri bildiriyor : Franko kuvvetleri ilerilemelerine devam etmektedir. Lavellera, Barbarino kasabaları işgal edilmiştir. Eber mansabına doğru ilerleme büyük bir süratle devam etmektedir.

Frankist bir zabit taraassut mevkiinde

Hariciye Vekili Ankaraya döndü

Beyruttan ve Halepten geçerken halk tezahüratta bulundu

Ankara 17 (A. A.) — Hariciye Vekili Doktor Tevfik Rüştü Aras bu sabah Toros ekspresile Ankaraya avdet etmiştir.

Ankara 17 (A. A.) — Hariciye Vekili dün Beruta gelmiş ve Halepten geçmiştir. Tevfik Rüştü Aras Berutta ve Halepte merasimle karşılanmıştır. Her iki şehirde de halk yollarda coşgun tezahuratta bulunmuştur.

Kop gene kapandı

(Tafsilât 2 inci sayıfada)

Erzincan yolunda büyük tünel açıldı

Sivas - Erzincan demiryolunu Erzuruma raptedecek olan büyük tünelin delinmesi ameliyesi Pazar günü bitmiştir. Bu münasebetle 21 Nisan 938 Perşembe günü Tercanda büyük bir tören yapılacaktır.

FIKRA:

Taze bakla

Nisanın geldiğini takvimden öğrendik, eğer bu Erzurum için hemen hiç bir şey ifade etmiyen buluş olmasaydı kendimizi hâlâ kış aylarının başında zannederdik.

Halbuki bahar gelmiş... Ve bahar diye bir mevsim varmış...

Bunu Gürcükapısından gelirken manav dükkânlarının önüne dizilmiş ve insana adetâ güler bir yüzle bakan taze baklalardan anladım.

Küçük sepetlerin içinde öyle mağrur bir duruşları var ki... Görenler küçük dağları o hasbaların yarattığına kani olacaklar.

Yalnız renkleri biraz sarı, yüzleri biraz buruşuk, her halde zahmetli bir seyahatin ağırlığını hâlâ omuzlarından atamamışlar. Eski günleri bize hatırlatan bu misafirlere dikkat etmek lâzım. Aman üzülmesinler, sararmasınlar.

Hiç bir yerde taze bakla bu kadar hasretle beklenmemiş ve bu kadar tantana ile karşılanmamıştır.

Ve bu itibar beyhude değildir. Çünkü o bize senenin en güzel mevsimini hatırlatmakla çok kıymetli bir hizmet ifa ediyor, biz ona bir iki satır yazmışız çok mu?

Bahadır DÜLGER

İMAM NİKÂHI BELÂSI

Birçok saf kadınlar imam nikâhını hâlâ muteber bir nikâh sanıyorlar

İmam nikâhının köylerde başka türlü, şehirde başka türlü sebepleri var Hepsinde de aldanıp yanan gene kadın..

Röportajı yapan: Sezai KARATOPRAK

Ağır Ceza Mahkemesinin kapısı önünde duran şişman kısa boylu mübaşire :

— Avukat Memiş Yazıcı nerede? Diye sordum.

Elile içeriyi işaret etti :

— Mahkemede, şimdi çıkar.Gir, içeride otur ister isen... koridorda dolaşmağı tercih ettim. Dışarıda büyük bir kalabalık vardı. Kadınlı erkekli bir araya toplanmışlar, görülen muhakeme mevzuu üzerinde hararetli hararetli konuşıyorlardı.

Kulak kabarttım. İhtiyar bir adam :

— Ben Ali'yi tabanca atarken görmedim... Yalnız öbürkisi tabancanın sesindden sonra devrildi.. Alinin yanında Hasan da vardı... Kim attı tabancayı ben nebileyim...

Yürüdüm, bir kenardaki tahta kanapenin üzerinde birisi ihtiyar, diğeri kucağında ufak bir çocukla taze bir kadın oturıyorlardı. sokuldum :

— Ne bekliyorsun valide böyle?..

Yüzüme baktı. Sonra yanındakini göstererek :

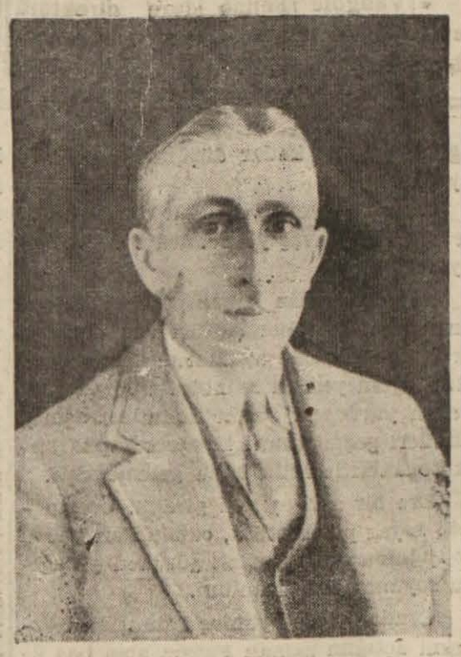

Avukat Memiş YAZICI

— Bu eksik etek kocasından ayrılacak... Geliriz, gideriz.. Adam hem hoş tutmaz... Hem de mahkemeye çıkınca, ailemdir, çocuğum var, ben ayrılmak istemiyorum Hâkim Efendi der... O böyle diyince hâkim de ayırmıyor... Bununkisi de dayanılır şey değil... Bir yerde çalışmaz, eve ekmek ya getirir ya getirmez, sonra her akşam da dayak...

Daha konuşmamız devam edecekti. Fakat bu sırada gözüm mahkemeden çıkarak avukatlar odasına doğru, cübbesini savurarak giden Memiş Yazıcı'ya takıldı.

(Alt tarafı 5 incide)

"DOĞU,,NUN ANKETLERİ

Kars halkı Belediyeden neler istiyorlar?

Belediye Reisi olsam, ilk önce göl yerini park haline koyardım. Sonra... Keçi ve manda kesilmesini yasak ederdim

Zülfükar DURUKAN

Anketi yapan: *FUAT ARASLI*

— Bir kere belediyeden temizlik isteyoruz..

Parti İlyönkurul azası, Umumî Meclis azası, Hayvan Borsası eksperi ve kasap Zülfikar Durukan; yağlı bir kanape göstererek :

— Hele otur ki gonuşalı beyime hurban, dedi.

O bazan böle konuşur. Ve devam etti.

— Belediyede temizlik görmedik ki..

— Niçin? Bakınız caddelerimiz maşallah tertemiz..

(Alttarafı 4 üncüde)

Doğudan Haberler

Kop gene kapandı!

Dün yapılan telefon muhaberesinde yolun henüz açılamamış olduğu anlaşıldığından yolcular gene gidemediler

İki gün evvel Kop dağına yağan kar ve şiddetli tipilerden dolayı, açılmış olan yol tekrar kapanmıştır. Bunun için Pazar günü Erzurumdan Trabzona gidecek olan devlet otobüsleri gidememiş ve yolcuları Erzurumda kalmışlardır.

Yolcular dün sabah otobüs durak istasyonunda toplanmışlar ve otobüsle kamyon da hareket için ihzar edilmiş ise de Kop dağındaki memurlarla telefonla yapılan muhabere neticesinde yolun henüz açılamamış olduğu anlaşıldığından yolcular yine gidememişlerdir.

Yolun açıldığına dair bugün malûmat alınabilirse otobüsler yola çıkarılacaklardır.

Trabzondan Erzuruma gelmekte olan otobüs yolcuları da Kop dağını kazaklarla geçerek Kopun bu tarafında Erzurumdan gönderilmiş olan otobüslere aktarma edilmek suretile dün saat 17 de Erzuruma gelmişlerdir.

Devlet demir yolları müfettişi ve transit yolları işletme müdürü Bay Ömer Lütfü de Trabzondan gelen yolcular içinde idi. Transit yolları işletmesi devlet demir yolları onuncu işletme müdürlüğünden ayrılarak doğrudan doğruya Nafıa Vekâletine bağlı bir müdüriyetle idare edileceği için Bay Ömer Lütfü bu işletmeye ait bütün muamelâtı devlet demir yolları onuncu işletme müdürlüğünden devir ve teslim alacaktır.

Transit yolları işletme müdürlüğünün merkezi Trabzonda bulunacaktır. İşletme müdürlüğü binası da tutulmuştur.

Erzurum at yarışları

26 Haziranda başlayacak olan yarışlar dört hafta Pazar günleri devam edecek

938 senesi Erzurum at yarışları talimatnamesi veteriner direktörlüğüne gelmiştir. Yarışlara 26 Haziran 938 tarihinde başlanak ve her hafta Pazar günleri yapılmak üzre dört hafta devam edecektir.

Yarış programı, talimatnamesine tevfikan veteriner direktörlüğünce hazırlanmaktadır. İkmalinden sonra tabı ve teksir ettirilerek civar vilâyetlere dağıtılacaktır.

Yarış talimatnamesini okuyup anlamak isteyen alâkadarlar elli kuruş mukabilinde veteriner direktörlüğünden anlayabilirler.

Çifte Minarelerin önündeki park

Bugünden itibaren tarh ve tanzimine başlandı

Şehir mütehassısı Mösyö Lamber'in çizmiş olduğu plân mucibince Çifte Minarelerin önündeki parkın yapılmasına dün başlanmıştır. Gene aynı mütehassısın planına tevkifen Lalapaşa camii önünde yapılacak Kültürparkın yeri de Belediyece müstacelen tesviye ettirilmektedir.

Hakkımız yok mu?

Şehri gene dilenciler istilâ etti

Bir bayan okuyucumuz yazıyor:

Köprünün üzerinden arkama "para ver, diye takılan iki çocuk Erzincan kapısı karakoluna kadar beni takip ettiler. Karakolun önüne gelinceye kadar kimse aldırmadı, nihayet zorla ellerinden kurtuldum.

Dilencilik şehirde menedilmişti. Halbuki son zamanlarda gene bir sürü irili ufaklı dilenciler ortalığı doldurdular..

Bayan okuyucumuzun fikrine iştirak ediyoruz.

Dilenci kontrolu şehrimizde tamamile gevşemiş vaziyettedir. İnsanın yüzünü kızartan bu müz'iç dilenme âdetinin önüne geçmek için, halk ta fedakârlık yapmıştır.

Alâkadar makamların nazarı dikkatini celbederek, yok edilen dilenciliğin tekrar ihya edilmesine meydan vermemelerini bayan okuyucumuz ile beraber rica ediyoruz.

Bugece nöbetçi eczane "İstanbul" eczanesidir

Ziraat Kongresine gönderilecek rapor hazırlanıyor

Kongreye murahhas olarak Ziraat Müdürü gidecek

Ankarada toplanacak olan büyük ziraat Kongresine fevkalâde ehemmiyet verilmekte olduğunu ve bu hususta Başvekil Celâl Bayar'ın Vilâyetlere yazdığı mühim bir tamimini bildirmiştik. Bu emre tevfikan, büyük Ziraat Kongresine takdim edilecek rapor Vilâyetimiz alâkadar dairelerince ihzar edilmektedir.

Cuma günü Vali Haşim İşcan'ın Başkanlığında toplanan komisyon bu rapor meselesi etrafında görüşmüş ve Vilâyetin Ziraî kalkınması için vaki dilekleri tetkik ve tesbit ettikten sonra Kongreye Murahhas olarak Ziraat müdürü Cemal Tanışman'ın iştirakini tensip eylemiştir.

Merkez ve kazalarda yeni sıfat istasyonları yapılacak

Bu istasyonlara lâzım olan aygırlar Ilıca deposnndan alınacak

Erzurum şehir dahili ile merkeze bağlı köylerdeki kısraklara sıfat yaptırılması için şimdiye kadar Ilıca aygır deposuna götürülmekte idi. Merkezdeki kısrak keşafetinin fazlalığı nazarı dikkate alınarak şehir dahilinde bir sıfat istasyonu açılması tekarrür etmiştir.

Ayrıca Hasankale, Tortum, İspir, Hınıs ve Oltu kazalarında sıfat istasyonları açılacaktır.

Gerek merkezde ve gerek kazalarda açılacak olan istasyonlar için lüzumu olan aygırlar, yollar açılır açılmaz Ilıca aygır deposundan gönderilecektir.

Bu istasyonların açılması hayvan sahiplerine kolaylıklar temin edeceği için hayvan cinslerinin ıslahı hususunda büyük faideleri olacaktır.

KÜÇÜK HABERLER

Erzincan Vilâyetinin Refahiye kazası hayvan sağlık memuru Tursun Kaya naklen Erzurum hayvan sağlık memurluğuna tayin edilmiştir.

* Gümüşhanede yeni yapılacak olan Halkevinin temel atma töreni 23 Nisan bayramında yapılacaktır.

* Tatvan kazasına yeni bir rasat memuru tayin edilmiştir.

* Vangölü İşletme idare direktörü Tevfik Çirik idarenin bazı işleri için Ankararaya gitmiştir.

EKONOMİ

Hayvan bakımı

Koyunlarınız için Mart ve Nisan aylarının bilhassa kelebek aşısı tatbiki zamanı olduğunu hatırlatmak isteriz

Türkiye canlı hayvan yetiştirmek için tabiatın lâzımgelen bütün ihsanlarına malik bir vaziyettedir. Gerek Şark mıntakası gerek orta Anadolu ve gerek Trakya toprakları dilhassa hayvan yetiştirmeğe ziyadesile müsait yerlerdir.

Çukurova mıntakası için bilhassa tek tırnaklı hayvan yetiştiren dünyanın en namdar yerlerinden birisidir.

Eskiden Anadolu mıntakası bu hususdaki şöhreti ile bütün dünyaya nam salmıştı. Mütemadî harpler ve halkın fakirliğinin giitikçe artması yüzünden hayvan yetiştirmeğe lüzum olan ihtimam gösterilmemişti. Gene harpler dolayısile hayvan sürülerine hükûmetin ordu ihtiyacını temin etmek için koyduğu vergiler ziyadesile bu hususdaki istihsali azaltmıştı.

Yeni hayvan vergisi ise at, katır ve merkebi vergiden muaf tutmakla bu hususta atılan en müsbet ve yerinde bir tedbir almış oluyor. Hakikaten Türkiyede katır ve at yetiştirmek vergi noktasından köylümüz için adeta bir lüks olmuştu.

Halbuki ordumuzun bu cer kuvvetlerine ihtiyacı ziyadesile fazla idi. Diğer cihetten gerek atın gerek katırların yediği fazla yem ve istedikleri fazla ihtimam köylünün bu cins hayvan yetiştirmesine ziyadesile mani olmakta idi.

Geçen gün kendisine rastgeldiğim bir köylü, Bayım sen ne diyorsun bir atın nahır 80, bir merkebin 20 kuruştur. O ötekinin iki misli yem yer, her zaman timar ister, bir de fazla vergi lâzım. Sonra benim fazla yüküm yok ki at besleyeyim. Nideceğim atı merkep neme yetmiyor ki demişti.

Şimdi verginin kaldırılması bu hususutaki manilerin en mühimini ortadan gidermiş oluyor. Şüphesiz bir atın gerek yol alışı gerek cer kuvveti bir merkebe nazaran ziyadesile üstündür. Ve hiç bir merkep atın yerini tutamaz. Sonra hayvan içinde cidden asîl bir ırk olan atın eski Türkler nazarında da ehemmiyeti harpçı bir millet olmalarından ziyadesile fazladır. Her Türk köylüsü altındaki atile iftihar eder. İşte ona bu imkânları vermek için alınan bu iyi tedbiri burada şükran ile yadetmek elbette vazifemizdir. Ancak ortada mühim olan bir şey de sade ata değil diğer bütün hayvanlara da lâzımgelen ihtimamı göstermemiz lüzumudur.

Hayvanları gelişi güzel otlatmak, gayri muntazam ahırlarda muhafaza etmek hiç bir vakıt matlûp neticeyi vermez.

Bir defa şurasını göz önünde tutmak lâzımdır ki hayvan da insan gibi üstü kapalı yer ister, temizlik ister. Hele bu vakıt koyunlarda kelebek hastalığına karşı yapılması icabeden tedbiri almamak bir sürüyü olduğu gibi kaybetmek neticesini verir. Kelebek hastalığı koyun ırkının en mühim ve zorlu düşmanıdır. Ziraat Vekâleti baytarları bu hususta sürü sahiplerine lâzımgelen izahatı her vakıt vermekten geri kalmamıştır. Ancak bu hususta halkımızın candan alâkadar olmaları ve servet menbalarını bizzat kendilerinin korumaları lâzımdır.

Hayvanın temizliği de bu hastalığın sirayetinde mühim bir âmildir. Çamur pislik her şeyde olduğu gibi kelebek hastalığının naklinde mühim bir yer tutar. Haddizatinde pislik hayvanın yününü de bozduğundan alelumum buna mani olmaya çalışmak ve hayvan ahırlarının zemini çimento ve buna imkân yoksa sert toprak ile örtmek lâzımdır. Ahır daima kuru olmalı ve havası mümkin olduğu değiştirilmelidir. Gübreler daima dışarı atılmalıdır. Temiz hayvan göze iyi göründüğü gibi hastalığa da güç tutulur ve kıymetçe daima üstündür.

Koyunlarımız için Mart ve Nisan aylarının bilhassa kelebek aşısı tatbiki zamanı olduğunu hatırlatmak isteriz. Bu çeşit hayvanlara yapılan kelebek aşıları ancak bu ay zarfında yapılır ise müsbet bir neticeye varılabilir. Yoksa bir müddet sonra yapılanlar bir fayda vermediği gibi hayvanların sıhhatı üzerinde de aksülamel doğurabilir.

Hayvanlarımıza tatbik edilmesi icabeden aşıları zamanları geldikçe vakıt vakıt bu sütdnlarda yazacağız. Ancak bizim yazılarımız bir hatırlatma kabilinden olduğundan asıl maksadı temin için Hükûmetimizin baytarlarına köylümüzün müracaatını daima tavsiye ederiz.

ZETA

Tohum Islah İstasyonu sahasındaki istimlâk

İstanbulkapısı civarında 2400 dönümlük sahada kurulacak modern Tohum Islah İstasyonunun istimlâk muameleleri tekemmül ettirilmektedir. Bu saha dahilindeki erazi sahiplerinden bazıları takdir edilmiş olan kıymete itiraz etmiş olduklarından bu itirazları mahkemece tetkik olunmaktadır.

Ilıca yoluna dikilecek akasyalar

Erzurum — Ilıca arasındaki on beş kilometrelik şosenin iki tarafına bu sene otuz bin akasya ağacı dikilecektir. Dikilecek ağaçlar için dünden itibaren çukurlar kazdırılmağa başlanmıştır.

Tatvanda yatı okulu

Tatvan, [Hususî] — Bu yıl Hususî muhasebe ve köy bütçelerine konulan tahsisatla 60 yataklı bir ilk yatı okulu vücuda getirilecektir. Bu okulda köylerin fakir ve öksüz çocukları tahsil göreceklerdir.

KAVAKLARIN GÖLGESİNDE

Tefrika:36

Yazan: Bahadır Dülger

İçimde bir daüssıla vardı.. Onu tatmin etmek müşkül olacaktı. Muhakkak Ayşeyi yanımda bulmak, onunla beraber olmak ateşile yanıyordum. Bu sırada karşı ufuklar yavaş yavaş ağardılar ve sonra yarım bir sarı mangal tepsisini andıran ay kırık vücudünü gösterdi.

Şimdi uzak karartılar halinde ufuklardaki dağları görüyordum. Yıldızlar eski revnaklarını artık kaybetmişlerdi.

Ayın tâ içinde birbirine kapanmış iki başın hayalini görüyordum. Gözlerim mi hislerim mi aldanıyordu? Ayşeyi bir ihtiyaç halinde, hayatının tek şartı halinde düşünüyor ve arzuluyordum. Gece, ışıklar, kapkaranlık birer leke gibi duran ağaçlar, her şey gönlüme bir ağırlık gibi çöküyordu. Doğan ayla beraber çıkan hafif bir rüzgâr sırtımı dayadığım servilerin sık dalları arasından uğultular çıkarıyordu. Bu sesle uzak âlemlerden gelen esrarlı bir mana buluyordum. Sanki hiç bilmediğim, hiç görmediğim diyarlardan çağırıyorlardı. Bu uhrevî davette insanı o kadar kendine çeken bir eda vardı ki... Adetâ onda bir teselli buldum. Adetâ onu konuşmak kudretinde bir mahlûkun sadası diye tasavvur ettim. Ve cevabını rüzgârların sesinde aradığım bir mükâleme başladı:

— Seviyorum onu diyordum.

Dallar eğiliyordu ve rüzgâr en güzel sesini veriyordu.

— Ayrıyım ondan... Yalnızım... Perişanım... diyordum.

Dallar yine eğiliyordu. Rüzgâr açık kalmış yakamdan göğsüme doluyordu ve sessiz karanlıklarda perde perde kayboluyordu. Bu konuşmada bir visalin lezzeti vardı.

Bunları bilseydi? Onu ne kadar sevdiğimi, onu ne kadar düşündüğümü bilseydi?...

Gece ilerliyordu. Rüzgâr dinmiyordu. Ve ay yavaş yavaş yükselmekte devam ediyordu.

Artık gözlerim kapanıyordu. Kafam durmuştu. Beni her şeyden uzaklaştıran bir uyku ihtiyacile ayaklarım kesiliyordu. Oturduğum yerden kalktım. Önümü görmeden yürüdüm. Sanki hudutları aşmış, iklimleri geçmiştim... Yakacık kapkaranlık sokaklarile hâlâ bana gelememişti.

Eve bir sarhoş gibi girdim. Üzerindeki beyaz pike örtüsü, camlardan vuran ay ışığında daha parlak gözüken yatağıma soyunmadan uzandım.

Orada öylece uyumuş kalmışım. Gözlerimi açtığım zaman Fatma abla başucumdaydı:

— Hasta mısın Refik... Saat on bir oldu. Kalkmayınca hâlâ, merak ettim... Gece çok mu geç geldin ,yorgun musun yoksa?...

— Hasta değilim Fatma abla... Fakat yorgunum... Hem çok yorgunum... Nedense bir isteksizliğim var. Oturduğum yerde, uzandığım halde kalıyorum.

O günden sonra artık düşünmeden dolaşarak, ağır bir hastalıktan kalkmış gibi en ufak hareketlerden yorularak ve daha çok uyuyarak saatlerimi geçirdim.

İznim sona eriyordu. Bütün çalışma kabiliyetimi sanki kaybetmiştim. Bankanın kalabalığı, oradaki işlerin maddiliği beni korkutuyordu. Hayattan bıkmış bir halde, bu inzivanın devam etmesini istiyordum.

Yakacıktan ayrıldığım günü hiç unutmıyacağım. Fatma ablanın bana uzattığı elini öperken:

— Bana söylemeden gittiğin derdini biliyorum Refik... Zaman geçre, her şey unutulur... ve bir gün sen de istediğine kavuşursun...

İrkildim. Bu mevzua dair kimseye bir kelime söylememiştim:

— Nereden biliyorsun Fatma abla diye heyecanla sordum.

— İstanbula inip geldiğin günün ertesini hatırlıyor musun? Yatağının üzerinde uyuyarak kaldığın günü...

Hayretle yüzüne baktım. O sözlerine devam etti:

— İşte o gün, ben odana girdiğim zaman sayıklıyordun. Sonra sesinin tonunu değiştirdi:

Bu kadar istediğine göre Refik... Nasıl kız?...

Ona cevap verip vermemekte tereddüt gösterdim. Fakat günlerdir içime kapanmış olmak bütün sabrımı tüketmişti. Toprak avludaki bir tahta sandalyeyi altıma çektim ve anlattım. Anlattıkça ferahlanıyordum.

Bu konuşma içimdeki üzüntüleri sanki alıp götürmüştü. İstanbula hasta ve heyecanlı olarak dönmedim. Neşeli de değildim. Daha çok sakin ve düşüncesizdim.

Bir kaç gün sonra devama başladığım bankadaki muttarit iş bana sıkıntı veriyordu şimdi. Hayatımı programlaştırmak mecburiyeti beni üzüyodu. Yakacıkta geçirdiğim bir ayda avareliğe alışmıştım. İstediğim zaman dolaşmak, istediğim zaman üzüntülerimi dağıtmak için hülyalara dalmak arzusile yanıyordum. İşler beni sandalyeme bağlıyordu. Ve hemen her beş dakikada bir açılan kapım beni kendi kendime dalmaktan alıkoyuyordu...

Evde de üzülüyordum. Günün bütün saatlerini adetâ deruni bir mücadele ile geçirdiğim için döndüğüm zaman hiç kimse ile konuşmadan, hiç bir şeyle uğraşmadan odama çekilmek ve orada karanlıklar arasında parlıyan Kadıköyünün ışıklarını seyrederek koltuğuma yaslanmak istiyordum. Fakat çiçek her akşam benimle beraber odama kadar geliyor ve köşeye yaslandığım zaman kucağıma çıkarak:

— Amcacığım... Bana bir masal anlat diye tutturuyordu.

Onun ısrarlarına dayanamıyordum. Ve adetâ düşünmeden bir şeyler anlatıyordum. O dizlerimin üzerinde otururak ufacık ayaklarını neşeyle sallıyordu..

(Arkası var)

EN SON HABERLER

Çemberlâyn iki Fransız nazırını davet etti

Sınav sorularını talebe nereden haber aldı?

Kültür bakanlığı bu sorulara göre verilen notları hükümsüz ilân etti

Ankara 16 (A. A.) — Kültür Bakanlığımızdan okullara gönderilen ikinci yazılı Sınav sorularının bir kısmının talebe tarafından haber alındığı anlaşılmış olduğundan bu Sınavlarda talebenin aldığı notların hükümsüz sayılması ve sınıf geçmenin birinci yazılı ile kanaat notlarına istinat ettirilmesi okullara tebliğ edilmiştir. Meselenin müsebbirleri hakkında yapılmakta olan tahkikat neticesi ayrıca bildirilecektir.

DIŞ SIYASA

Şimal memleketleri

Bundan bir müddet evvel Osloda İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya hariciye nazırları toplanmış ve bir noktainazar teatisinde bulunmuşlardı.

Bu toplantı neticesinde neşredilen bir tebliği resmi Şimal memleketlerinin sulh yolundaki ilerleyişlerini muvaffakıyetle gösteriyor. Osloda toplanan dört memleket hariciye nazırı Avrupada teşekkül edecek bilumum ittifakların haricinde kalmak ve bu ittifaklar arasında hadis olacak bir harbe iştirak etmemek için her vasıtaya müracaat etmeği kararlaştırmışlardı.

Bu son karar ile Avrupa gayet hususî bir vaziyet iktisap etmiş oluyor. Balkan paktile kısmen cenubî ve bu yeni konuşmalarla Şimalî Avrupa devletleri kendilerini orta Avrupanın heran karışmağa müheyya siyasî âleminden tefrik etmiş oluyorlar. Diğer taraftan Amerika ne olursa olsun orta Avrupa devletlerinin tesirlerinden kendi kıtasını kurtarmak için mücadele halindedir.

Şu halde Orta Avrupanın bir kaç devleti kendi fikirleri, kendi rejimlerile başbaşa ve daima beynelmilel intitâf mevzuu olarak ortada kalıyorlar,

Diğer taraftan Oslodaki toplantıda şimal devletleri arasındaki çalışma birliğinin daha ziyade takviye edilmesi ve muhtemel bir Avrupa harbinde karşılıklı iktisadî yardım imkânlarının şimdiden hazırlanması meselesi de müsbet bir neticeye bağlanmıştır.

Orta Avrupa devletleri, kurulmuş ve işlemeğe başlamış, hatta bazı mahdut muvaffakıyetler de göstermiş olan milletler cemiyeti aykırı hareketlerile baltalarlarken şimalde küçük devletler milletler arası tesanüdünün güzel bir misalini veriyorlar.

Kendi kendilerine yeterek, ihtiraslardan ve emperyalist düşüncelerden uzak olarak yaşayan Şimal devletleri yirminci asır medeniyetinin haddi kusvasına vasıl olmuş bulunmak vasıflarından başka Avrupanın zıd ve mütenakız fikirler peşinde koşan ve bu yüzden belkide bütün cihan için müstakbel ve büyük bir harp felâketini hazırlayan devletlerine güzel bir örnek te teşkil ediyorlar.

Sulh için atılan bu kuvvetli adımların Şimal Devletleri, Balkan Paktı Devletlerinden sonra Orta Avrupaya da sarî olmasını temenni etmemek elden gelmiyor

DİPLOMAT

Çocuklarını baştan savan ulus yarınını kendi elile baltalar

Japonlar da son Akdeniz anlaşmasından memnun!

Londra, 17 (A.A.) — İngiliz Başvekili Çemberlayn, Fransız Başvekilini ve Hariciye nazırını resmen Londraya davet etmiştir.

Almanlar da memnun...

Berlin 17, (A.A.) — Bütün gazeteler İngiliz - İtalyan anlaşmasından bahs ile uzun makaleler yazmaktadırlar. Mezkûr gazetelerin yazılarına göre bu anlaşmanın Almanyada çok iyi karşılandığı anlaşılmaktadır. Yine gazetelerin yazılarına göre mezkûr anlaşmadan dolayı Roma, Berlin münasebetlerinin sarsılmadığı kaydedilmektedir.

İtalyanlar da...

Roma 17, (A.A.) — İngiliz - İtalya anlaşması dolayisile bütün gazeteler bu işe sahifeler tahsis ederek memnuniyetlerini mucip yazılar yazmaktadırlar.

Mısırlılar da...

Kahire 17, — İngiliz- İtalyan anlaşması Mısır mahafilinde çok iyi karşılanmıştır. Bu anlaşma dolayisile 1936 yılında yapılan askerî hazırlıklar yüzünden ileri gelen gerginlik temamile zail olmuştur.

Uzak Şarkta iyi tesirler bırakacakmış

Tokyo 18, (A.A) — Matbuat İngiliz - İtalyan anlaşmasının muvaffakıyetinden ve başvekil Çemberlaynin iyi siyasetinden bahsetmekle, İngiliz - İtalyan görüşmelerinin pek yakında Uzak Şarkta da iyi etsirler göstereceğinden bahsetmektedirler.

Beyanname verenlerin kazanç vergileri

3285 numaralı kanun mucibince beyannameye tâbi tutulan mükelleflerin 1938 malî yılı ruhsat teskeresi harçları hakkında Maliye Vekâletinden Vilâyetlere bir tamim gönderilmiştir. 3285 numaralı kanunla beyannameli mükellefler arasına idhal edilmiş olan (İthalât ve ihracat ticaretile iştigal edenler, Ticaret ve zahire borsası bulunan yerlerde bu borsalarda alınıp satılan mallar üzerine komisyonculuk yapanlar) in 1937 malî yılı ibtidasında, evvelki mükellefiyet şekillerine göre almış oldukları ruhsat tezkereleri harçlarının 1938 İkinci kânun ayından sonra beyannamelilerin tâbi olduğu harca iblağ edilmek istendiği Vekâlete yapılan şikâyetlerden ve gazetelerdeki neşriyattan anlaşılmıştır.

Kazanç vergisi kanununun 81 inci maddesinde ruhsat tezkerelerinin ne zaman alınacakları tayin ve bir malî sene için muteber bulundukları tasrih edilmiş ve muhtelif mükellefiyet şekillerine göre ruhsat tezkereleri harçlarının miktarı da 82 inci maddede beyan olunmuştur. Ruhsat tezkerelerinin muteber olduğu malî yıl zarfında yazılı harç nisbetlerinin tebedeülünü ve daha yüksek nisbete tâbi bir harç istifasını icab ettirecek şekilde iştigâl nevileri değiştirilmedikçe mütemmim tezkere harcı alınmasına kanun hükümlerinin müsaid olmadığı Vekâletten bildirilmiştir.

3238 numaralı kanunun muvakkat birinci maddesinde bu kanun ile yeniden beyanname usulüne tâbi tutulanların 1938 malî yılı kazanç vergisi bu kanundan evvelki hükümlere göre tarh olunur, bu mükellefler 1938 takvim yılı başından itibaren 2395 sayılı kanun mucibince beyanname itasile mükellef olanlar hakkında mevzu usul ve mecburiyetlere tâbi olurlar) denilmektedir.

Yeniden beyanname usulüne tâbi tutulanların 1938 malî yılı kazanç vergilerinin evvelki hükümlere göre tarhedileceği sarahaten beyan edilmiş olduğundan bu mükelleflerin 1937 malî yılında aldıkları ruhsat tezkerelerinin 25 liralık tezkere ile tebdili ve harç farkının istifası şöyle dursun 1938 malî yılı mükellefiyet şekillerinin değişmiş sayılmasına dahi imkân olmayacağından 1938 senesinde de kendilerinden gayri safî iradlı mükelleflerin tâbi oldukları tezkere harçlarından fazla harç alınmasına ve beyannameliler gibi 25 liralık ruhsat tezkeresi verilmesine imkân görülmemektedir.

3258 numaralı kanununun muvakkat birinci maddesindeki kaydın ,bu mükelleflerin 1939 takvim yılı başından itibaren kanunen tutmağa mecbur oldukları defterleri tasdik ettirmelerine ve muamelelerini bu defterlere geçirmelerine matuf bulunduğu, binaenaleyh bu mükelleflerin ancak 1939 malî yılı ibtidasından itibaren beyannamelilerin tâbi olduğu 25 liralık ruhsat tezkeresi almak mecburiyetinde olduklarından, 1937 malî yılı için evvelki hükümlere göre aldıkları ruhsat tezkeresi harçlarının ikmali cihetine gidilmemesi ve ikmalen alınmış olan harç farklarının da iadesi emredilmiştir.

1937 malî yılı gelmeden evvel işini terketmiş olan bu kabil mükellefler namına 1938 takvim yılı başından terk tarihine kadar kanunun 55 nci maddesi mucibince verecekleri beyannameler üzerinden vergi tarhedilmesi ve 74 üncü maddesinin (F) fıkrası mucibince tahsili icap ederse de ruhsat tezkeresi harçlarının da vergi gibi vakti gelmeden evvel tahsiline dair kanunda bir kayıt mevcut olmadığından bu vaziyetlerde tezkere harçlarının 1939 malî yılından evvel ikmalen tahakkuk ve tahsili caiz görülmemiştir.

Çinlilerin muvaffakıyeti ve "Tan„ gazetesinin bir yazısı

Paris 17 (A. A.) — « Tan » gazetesi yazdığı bir başmakalede, son günlerde Çinlilerin elde ettiği muvaffakiyetlerden bahsederek, şimdiye kadar hiç bir anlaşmaya yanaşmayan Japonların artık bir ittilâf yapılması na taraftar olacaklarına hiç şüphe olmadığını kaydetmektedir.

Okumak yazmak Bilmeyen muhtarlar!

Muammer ALATUR

Bir çok köylerde okumak yazmak bilmeyen muhtarlar var. Onun için o koylerin muameleleri işlemiyor. Halbuki, mühtar seçimleri çok heyecanlı oluyor. Muhtarlık demek, köyün umumî hîzmetlerine bakmak demektir Nasıl memurlar,en büyüğünden en küçüğüne kadar bu milletin birer hadimi ise, en küçük memur sayılan muhtar da, öylece bumilletin ve o köyün hizmetkârıdır. Muhtarın kanunları iyi anlaması, iyi tatbik ettirmesi lâzımdır. Okumak yazmak bilmeyen muhtarın kendisi irşada muhtaçtır. Nerede kaldı ki, başkalarını o irşat etsin?

Okuma, yazma bilmeyen muhtarlar, derhal okumak yazmak öğreniniz. Bilmemek ayıp değil, öğrenmemek ayıptır. Bu devlet size çok ağır vazifeler vermiştir. Köyün bütün efalinden sizler mesulsünüz. Eğer kafanız inkişaf etmemişse, bu millete fayda yerine zararınız dokunur. Tekrar ediyoruz. Bilmemek ayıp değil, öğrenmemek ayıptır. Birleşiniz, İlçebaydan, İlbaydan size kurslar açmasını isteyiniz; orada bir taraftan okumak, yazmak öğrenirken, diğer taraftan vazifelerinizin nelerden ibaret olduğunu size anlatsınlar. Memleket kalkınırken, karınca kararınca, siz de o kalkınmaya bir şeyler katıştırın.

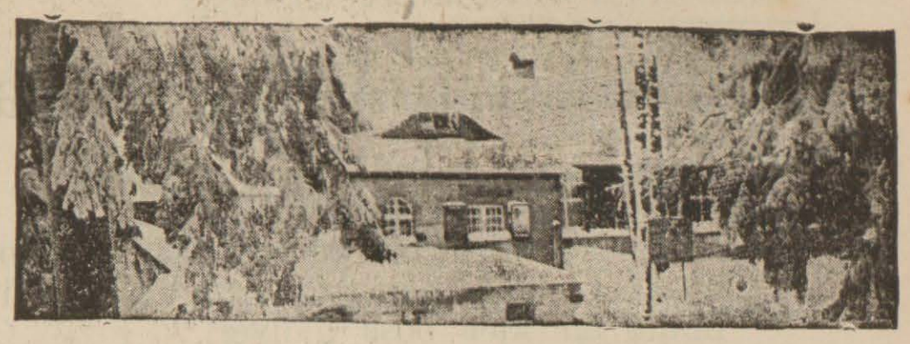

Siberyada 7 Yıl

Esaret hatıraları — Toplayan: B. D.

Tefrika: 26

Makascının sarhoş olması yüzünden trenimiz boş bir hatta girdi ve beş metrûk vagonun üzerine bindirdi

Yol

Bundan bir müddet evvel takip ederek Dauriaya geldiğim yolu aksi istikimette takip ederek Peuza istikametine koşuyoruz. Yollarda hiç bir fevkaladelik yok. En küçük istasyonlarda durduğumuz halde hiç birisinde dışarı çıkmak ve şehirleri bir parça gezmek nasip olmuyor, pek az kalıyoruz çünkü... Bazan ufak restoranlarda yemek yiyoruz. O kadar. İstasyonlarda nedense kalabalık ta yok. Yalnız bazı yiyecek maddeleri getiren köylü kadınlar göze çarpıyor. Yalnız vişne bahçelerile çevrili Kuzniyeçk şehrinde bol vişne aldık. Yolda değişmiş hiç bir şey yok. Kar tabakası kalkmış ve onun yerine yemyeşil, ağaçlarla süslü bir düzlük kaim olmuş.

Peuza

Ayın 21 inde Peuzaya muvasalat ettik. Buraya kadar süren seyahatimiz tam 19 gün devam etmiş... Trenimiz marşandiz olduğu için bir çok Kurvazmanları gözlemek mecburiyetinde kalıyordu. Onun için en küçük istasyonlarda bile duruyorduk. Bizim 19 günde katettiğimiz mesafeye tekabül eden bir mesafesi bir ekspres katarı, Uraldan - Vladivostoğa kadar, on günde aşıp geliyor. Bu on dokuz gün hakikaten pek sıkıcı oldu. Kafilenin kumandanı olan Tomsklu Rus mülâzimi sessiz bir adam. Yol boyunca adetâ çenesini açmadı diyebilirim. Yalnız yemek yiyor ve kaşlarının çatılışından iç sıkıntısını belli ederek köşesinde oturuyor. Peuzaya varınca esirleri ait olduğu makama teslim ettik. Burası esirleri ücreti mukabilinde çalıştırılmak üzere şehir civarındaki fabrikalara gönderdi. Biz teslim muamelesini itmam etmek üzere Peuzada üç günkaldık. Ve ayın yirmi dördünde bir eksprese binerek Dauriaya müteveccihen hareket ettik.

Bir kaza

Trenimiz büyük bir süratle şark istikametine koşuyordu. Bir akşam ortalık kararduktan sonra Obi nehri üzerinde bulunan Petropavlovsk şehrine yaklaşmıştık. Uzaktan şehir ve kale elektrik ziyaları içinde gözüküyordu. Trenimiz birdenbire durdu. Büyük köprünün başınagelmiştik. Kompartimanlara derhal süngülü askerler bindiler ve katar tekrar ağır ağır hareket etti. Biz istasyona pek ziyade yaklaşmış olduğumuzu ümit ediyor ve trenin durmasını bekliyorduk. Bu sırada büyük bir sarsıntı oldu. Karşımda oturan bir Rus kadınla kafa kafaya çarpıştık. Başımızın üzerindeki raflarda bulunan bütün eşyalar kucağımıza düştüler. Uzaktan kırılan camların sesi işitildi. Trenimiz durmuştu. Dışarıda koşuşmalar, bağırıp çağırmalar işitiliyordu. Ne olduğunu birdenbire anlıyamamıştık. İlk dakikaların şaşkınlığı geçince kompartimandan çıkarak yere indim ve ne olduğunu anlamağa çalıştım.

Sarhoş makasçı

Köprünün başına gelir gelmez duran ve muhafız askerleri aldıktan sonra hareket etmiş olan trenimiz oradaki makascının sarhoş olması yüzünden boş bir hatta sevkedilmişti. Bu boş hatta beş tane metruk vagon duruyormuş. Karanlıkta doğru yolda gittiğini zanneden makinist lokomotif vagonlara çarpınca işi anlamıştı. Fakat kaza da olmuştu. O eski vagonlar tamamile birbirlerinin içine geçmişti. Bizim lokomotifin ön kısmı tamamile harap olmuş ve işleyemiyecek bir hale gelmişti. Lokomotife yakın olan vagonların camları tamamile kırılmış ve tamponları eğrilmişti. Adetâ yolun ortasında kalmıştık. İstasyona koşan bir asker oradan gelen bir imdat lokomotifi peşine taktı. Petropavlovsk istasyonuna girdik. Orada yeni vagonların takılması, tahkikatın ikmal edilmesi oldukça uzun sürdü ve ancak gece yarısı tekrar hareket edebildik. Ömrümde hiç kazaya uğramış bir tren görmemiştim. Bütün bilgim ve görgüm sinemalardaki mürettep kazalardan ibaretti. Bu kazayı yakından görünce bir tren kazasındaki dehşetin manasını pek iyi anladım. Ağustosun dördünde tekrar ayni yollardan geçerek Dauriaya döndük. Ayni yeknesak hayat başladı.

Mektuplarımız

Dauriaya gelince İstanbuldan, ailemden gelmiş iki tane kart buldum. Kart sansürden geçirilmiş bir çok yerleri silinmişti. Yalnız sıhhatte olduklarını ve beni çok merak etmekte olduklarını bildiren satırlar muhafaza edilmişti. Ben de hayatımızdan bahis uzun bir mektupla buna cevap verdim. Ve bu mektupta dönüşte başımıza gelen tren kazasını tafsilâtile yazmıştım. İstanbula avdet ettikten sonra tekrar elime geçen bu mektupta bu satırların Rus sansürü tarafından tamamen okunmaz bir halde silindiğini gördüm. Hali harpte bulunduğumuz için memleketimize mektup göndermek bizim için pek müşküldü. Bu sebeple aldığımız haberi kâfi buluyor, bir haber almak veya ufak bir haber yollamak için istenilen fedakârlığa katlanmağa rıza gösteriyorduk. Bu hususta bize Danimarka ve İsveç salibi ahmerleri yardım ediyordu. Mektuplarımız sansürden geçtikten sonra İsveçe veya Danimarkaya gidiyor, oradan Almanya kanalile Türkiyeye ulaşıyordu.

Salibi ahmerler...

Esaret acısını tatmış olanlar salibi ahmerlerin ne kadar büyük hizmetleri olduğunu şüphesiz takdir ederler. Bunu uzaktan hissettirmek, anlatmak kabil değildir diyebilirim. Zillet ve sefalet içinde düşman elinde geçen ömürlerin yegâne tesellisi bu hayırlı teşkilât oluyor. Yegâne ümidimizi bunlara bağlıyorduk. Ufak bir haber almak, sevdiklerimizin hayatından, yaşadıklarından emin olmak için ancak onlardan meded umuyorduk. Sade bu kadar da değil... Bizim maddi vaziyetimiz düzgündü. Hiç bir maaş almayan, ancak Rusların verdiği kuru erzak ile hayatlarını temin eden sivil esirler ile zabit olmayan ordu müntesibini her şeylerini bunlara medyundurlar. Giyecekleri, tütünleri onlar tarafından temin ediliyordu. Eğer bu teşkilât olmasaydı esaret hayatımız daha tahammülsüz bir hal alırdı.

(Arkası var)

HÂDİSELER ARASINDA

Petrol aramak okadar kolay bir iş değil!

Bazan toprak üç bin metreye kadar delindiği halde, bir damla petro'a tesadüf edilmiyor. Bütün emekler boşa gidiyor..

Bundan beş altı hafta evvel, Meksika hükûmeti, şimdiye kadar kuvvetli İngiliz ve Amerikan şirketleri tarafından işletilmekte olan petrol kuyularını bizzat işletmeğe karar vermişti. Bütün petrol kuyuları, bu kuyuları işletmek için ecnebi şirketlerin kullandıkları malzeme, petrol boruları, vagonlar, tanklar, hülâsa hepsi şimdi hükûmetin eline geçmiş bulunmaktadır. Hükûmet bu kumpanyaların zarar ve ziyanlarını on sene içinde ödiyecektir.

***

Siz hiç bir petrol kuyusunu ziyaret ettiniz mi? Böyle bir ziyaret hakikaten son derece istifadelidir. Meksikada olsun, Amerika ve Irak gibi zengin petrol mıntakalarında olsun, petrol sahası uzaktan kendini belli eder. "Kara elmas,, denilen bu mayiin fışkırdığı her yerde, şirketler Derrik denilen, ahşap ve yahut demirden ehram şeklinde kuleler vücude getirmişlerdir.

ALTIN ŞERİT

Her kuyunun üstünde bir derrik vardır. Bunlar uzaktan bakınca, bir orman manzarası arzettiklerine göre, o mıntakaya da ne kadar çok kuyu bulunduğuna hükmedilebilir. Meksikadaki zengin petrol kaynakları yer altında üç dört kilometre genişliğinde, yüz kilometre uzunluğunda bir şerit teşkil eder. Onun için bu mıntakaya "altın şerit,, ismi verilmiştir.

58 GÜN SÜREN BİR YANGIN

Meksika petrolu 1907 senelerinde keşfolunmuştur. İlk kuyu o sene içinde Meksika körfezinden takriben seksen kilometre içeride açılmıştır.

Ertesi sene ikinci bir kuyu daha açılmış ve bu kuyudan birdenbire petrol fışkırmıştır. İki saat sonra, bu petrol ateş almış ve yangın elli sekiz gün devam etmiştir.

Uzun seneler Meksika dünyanın ikinci derecede petrol istihsal mıntakası olmuştur. Şimdi üçüncü derecede gelmektedir.

Geçen marta kadar, Meksikadaki bütün petrol kuyuları yüz milyon İngiliz lirası sermayeli on yedi İngiliz ve Amerikan şirketi tarafından işletiliyordu.

SİYAH VE YAPIŞKAN BİR MAYİ

Derriklerin dibine bir göz atarsanız, bir çok borular görürsünüz. Bu borulardan bir tanesinin musluğunu açarsanız, dışarıya siyah ve yapışkan pis kokulu bir mayi akar. İşte toprak altındaki petrol bu haldedir. Bu mayi taktir edildikten sonra ticarete lâmba petrolu, benzin, mazot, ağır yağlar, parafin ve daha bir çok maddeler temin eder.

3800 METRE DERİNLİĞİNDE KUYULAR

Petrol kuyularının derinlikleri muhteliftir. Meksikada 1500 ile 2000 metre arasındadırlar. Amerikada 3000, hattâ 3800 metre derinliğinde kuyular vardır.

Bu kuyular diğer madenlere benzemez. Yani aşağıya insanlar inmez. Sadece petrol sathına erişilinceye kadar bir delik açılır. O zaman petrol ya fışkırır, yahut tulumbalarla yukarıya çekilir.

Toprağı Elmasla Deliyorlar

Bir petrol kuyusu açmak için uzun bir çelik çubuk kullanılır. Kendi mihveri etrafında büyük bir süratle dönen bu çubuk yavaş yavaş toprağın içine doğru girmeğe başlar. Bu çubuğun ucunda Rotari denilen elmaslarla kaplı çelik bir yuvarlak vardır. Bu yuvarlak çubukla beraber süratle döndüğü zaman, elmaslar kayaları oyarlar. Bu sistemle kuyuyu süratle kazabilmek arazinin teşekkülüne bağlıdır. Eğer arazi sert kayalıklardan müteşekkil ise, kuyu daha çabuk kazılır. Eğer kil veya kum tabakasına tesadüf ederse, deliğin cidarları yıkılır. Bunun önüne geçmek için de, deliğe hususi bir harç akıtılır. Bilhassa bin, bin beş yüz metre derinliklerde bu işi başarmak hayli müşküldü.

Bundan başka Rotari süratle döndüğü için kızar, ısınır, hattâ bir müddet sonra fazla hararetten erimek tehlikesi bile gösterir. Bunun önüne geçmek için zaman zaman soğuk su ile sulamak mecburiyeti hasıl olur.

Borular Nihayete Doğru Küçülürler

Delik açıldıkca, bu deliğin içine çıkacak olan petrolü kanalize etmek için madeni borular yerleştirilir. Bu boruları yerleştirmek te son derece müşküldür. Meselâ delik 60 metreyi bulunca, çelik çubuk yukarıya çekilir. 60 metre uzunluğunda meselâ 50 santimetre kutrunda bir boru sokulur. Ondan sonra tekrar delme ameliyesine devam edilir. Fakat boru sokulduğu için, bu sefer borunun içinden geçebilecek daha ince bir çelik çubuk ve daha küçük rotari kullanılır. Ondan sonra meselâ yüz metre daha kazılır. Bu yüz metreye ikinci bir boru koymak lâzımdır. Bu ikinci borunun kutru, birinci borudan içeriye geçebilmesi için daha küçüktür, yani kırk beş santimetredir.

Böylece borular dibe doğru birbiri arkasına kondukça kuturları da küçülür. Kutur küçüldükce, çalışmak ta güçleşir.

Bu ameliye aylarca sürer. Bazan 2000 metre derinliğe varıldığı halde bir damla petrole bile tesadüf edilmez. O zaman bütün bu emekler ve masraflar boşa gitmiş demektir.

Fakat bir de petrole tesadüf eidlirse servete de kavuşulmuş olur.

Meksikadaki büyük kuyulardan bir tanesi 24 saatte 15000 ton ham petrol vermektedir. Bu miktar, otomobil ve tayyareler için 4500 ton benzin, 2500 ton mazot 1000 ton lâmba petrolü, 3000 ton makine yağı, 750 ton asfalt, 300 ton parafin ve vazelin demektir.

Fakat bu kadar çeşitli istihsalâtı elde etmek için, ham petrol taktir edilir.

Sonra kuyuları yangına karşı muhafaza etmek te mühim bir mesedir. Sonra ham petrolde kükürt bulunduğu için madeni eritir. Bu suretle kuyuların borularını arada bir değiştirmek iktiza eder.

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?

On iki saat devam eden gramofon pilâkı

Almanyada yeni çeşit gramofon imâl edilmiştir. Bu gramofon, plâk değiştirmeğe lüzum kalmadan, on iki saat durmadan çalmaktadır.

Yalnız bu gramofonun plâkları bildiğimiz pilâklar gibi değildir. Bir sinema filmi gibi uzundur. Ses çıkaran çizgiler bu filmin üzerinde uzunluğuna yazılmıştır. Her film, Normal sinema filmleri gibi, otuz beş milimetre genişliğindedir. Bu genişliğe yanyana yüz çizgi sığmaktadır. Arka tarafına da yüz çizgi, yani iki yüz çizki!

Filmin uzunluğunu yüz metre kabul edersek, yirmi kilometre uzunluğunda ses veren çizgi elde edilmiş olur ki, iğneyi bir defa koyduktan sonra, bu yirmi kilometre tükeninceye kadar, on, on ik saat gramofon dinlemek mümkün oluyor.

Her iki dakikada plâk değiştirmekten bikanlara müjde!

Kırılmaz cam

Asrımızda camcılık artık çok pratik bir san'at haline girmiştir. Fakat camın bir mahzuru var: Kırılır. Gerçi camcılar bundan çok memnundurlar amma, vaziyet müşteri için ayrı değildir.

Bu sebepten bir kaç senedenberi bir çok memleketlerde kırılmaz cam imâline uğraşılmış ve muvaffakıyet elde edilmiştir.

En son kırılmaz cam halitasını Amerikalılar bulmuşturlar. Bu maddeye Pontalit ismi verilmiştir.

Pontalit gayet sert ve son derece şeffaftır. Bildiğimiz cam Ültra Viyole şuaların geçmesine mani olduğu halde, bu yeni maddeden geçebilmektedir. Bu yeni cam destere ile istenildiği gibi kesilmekte, icap ederse delik delinmektedir. Bu yeni madde ile şeffaf mobilyalar da imâl edilmektedir.

Bugünün çocukları Yarının büyükleridir

Köpeklerl öldürmek günahmış!..

İçimizde hâlâ bu zihniyeti taşıyanlar var!

Erzurum Belediyesi, sıhhatı umumiye namına köpekleri zehirlettiriyor. Münevver zümre belediyenin bu icraatından memnun o'urken, bazı cahillerin de bilâkis belediye memurlarını merhametsizlikle itiham ederek bu itlâf işini takbih eylemekte olduklarını hayret ve esef e işiyoruz.

Zabıta memurlarının söy'ediklerine göre, bu zavallı adamlardan kimisi köpekleri evlerine saklamak ve kimisi de zehirlenmiş olanların ağızlarına süt, yoğurt dökmek suretile bunları kurtarmağa çalışıyorlarmış!..

Fennen sabit olmuş bulunan ve her zaman'da gözlerimizle gördüğümüz bir hakikat vardır, ki (Kuduz) ve (Kist İdeatik) gibi hastalıklar insanlara köpeklerden geçmektedir.

Belediye memurlarını merhametsizlikle ittiham ve belediyelerin bu hususta'ki icraatını takbih edenler, bu fennî hakikatları gözlerile görmüş olmalarına ve hatta böyle hastalıklar kendi başlarından dahi geçmiş bulunmasına rağmen kapılmış oldukları hürafelerin tesirinden kendilerini kurtaramayan kara cahillerdir.

Halbuki bu gibilerin, meseleyi din cihetinden de tedkik edebilecek kadar akılları ve bilgileri olsa, o zaman İslâm Dininin bu mevzu hakkında da göstermiş olduğu hakikatı anlayarak, bağlanmış bulundukları hürafe zincirlerinden derhal sıyrılırlar.

İslâmiyet daima temizliği emreder. Yukarıda zikrettiğimiz hastalıkların mikropları ve bunların köpekler vasıtasile geçtiği son asırda keşfedildiği halde, İslâmiyet, bunu daha evvel anlamış ve bundan dolayı köpeklerle teması on üç asır evvel menetmişti. Hatta İslâm Dini yine o zamanlar, siyah köpeklerin öldürülmesini de emreylemiştı, ki Kuduzun bu cins hayvanlarda daha şiddetli olduğu son asırda anlaşılmıştır.

İslâm örf ve an'anesi, bu hususta daha ileri giderek, köpeğin dokunduğu bir kabı kalaylatmadan içine yemek konulup yenilmesini bile menetmiştir.

İslâmiyet, köpeğin sadık bir hayvan olduğunu da nazarı dikkata alarak yalnız av köpeklerile şehir ve kasabalar dışında sürüleri bekleyen köpeklerin beslenmesine cevaz vermiştir, ki buna şimdiki kanunlarımız da müsaade etmektedir.

Köpeklerden geçen hastalıkların mikrobu keşfedildikten sonra, Avruna şehirlerinde sokaklarda köpek bulunmasına müsaade edilmemiştir. Köpeklerin ıhhası hususunda, Avrupalılara imtisalden ziyade örf ve ananatı İslâmiyeye ittibaen, bizim daha evvel davranmamız lâzım gelirken, bizde ancak 10 - Temmuz - 1324 inkılâbından sonra harekete geçilmiş ve 1326 senesinden itibaren İstanbulda, mahalle ve sokaklardak köpekler toplattırılaraki Hayırsız Adaya sürdürülüp imha edilmiştir.

Avrupada köpekler sokaklardan kaldırıldıktan sonra evlerde beslemek bir moda halini almış, bu moda memleketimizde evvelâ gayri müslimlere ve gittide hepimize sirayet etmiştir. Bu moda henüz İslâmlarda başlamadan evvel-istanbul hastanelerinde tutulmuş olan sıhhî istatistikler, (Kuduz) ve (Kist İdatik) hastalıklarına yakalanların, evlerinde köpek saklayan gayri müslimler olduğunu meydana koymuştur.

26 - Şubat - 1330 tarihli belediye vergi ve resimleri kanununun mevkii mer'iyete vazına kadar memleketimizde köpeklerden resim alınmazdı. Bu resim o tarihten itibaren başlamış ve yeni kanunda da daha fazla arttırılmıştır.

Bu resmin ağırlaştırılmasının sebebi de, sus ve av kopeği diye evlerde beslenmekte olan köpeklerin adedinin azaltılması ve dolayısile bu hayvanlardan gelecek mazarrat ve hastalıkların önüne geçilmesi içindir.

işte hem fennen, hem de dinen köpeklerin sıhhata mızır bir hayvan oldukları aşikâr bulunmasına rağmen bunların imhası esnasında belediyenin icraatına müdahale etmek cehalet değilde nedir?

Köpeklerden geçen hastalıklara masap olanları maddî iğnelerle şırıngalamak suretile tedavi ediyoruz; fennî hakikatları bilmeyip te hurafe ve safsataların tesirine kapılmış olan «cehalet» musaplarını da "tenvir ve irşat„ dediğimiz manevî şırıngalarla tedavi ederek onları da bugünkü medenî cemiyetin uyanık kitleleri içine katmalıyız.

Rahmi CUMURCU

Karslılar Belediyeden neler istiyorlar?

KARSTA SÜT SATIŞI

(Üst tarafı 1 incide)

— Onlar belki temizdir. Fakat mahalle arasındaki caddelere ne buyrursunuz? Pislikten geçilmiyor. Sonra Göl yeri gelir. Burası, ilkbaharda karlar eridiği zaman su ile dolarak koca bir göl oluyor ve civarındaki - Belediye mağazaları da dahil - bir çok binalar tehlikeye düşüyorlar. Belediyenin kantar vaziyeti çok bozuktur. Çarşıdaki büyük araba kantarında mallarını tartmak isteyen köylü, bu iş için para da verdiği halde bazan 48 saat sıra bekleme mecburiyetinde kalıyor. Kasası için dolgun bir varidat menbaı olan bu kantar işini belediye. her halde halletmeli ve hiç olmazsa mevcud asırdide kantardan kurtulmak için iki tane yeni ve modern kantar kurulmalıdır. Sütlerin, yoğurtların satış tarzlarına kimsenin baktığı yok.. Süt süt, Yoğur, yoğurt, diye bağırarak dolaşan satıcıların ellerinin ve üstbaşlarının pisliği, kahveci çıraklarının kıyafetlerinin kiri günde hepimizin bir kaç kere gördüğümüz şeylerdir.

— Anlıyorum ki derdiniz çok. Şu halde, siz belediye reisliği mevkiinde olsanız şehir için neler yapardınız?

— Belediye reisi, söz geçirebileceğim bir adam olsa veya ben belediye encümeni azası olsam; Göl yerini bir park haline ifrağ ederim. Şehrin pisliğini, süprüntüsünü göl yerine dökmezdim. Çünkü, buraya dökülen pislik en ufak rüzgarla tekrar şehre avdet ederek ağzımıza burnumuza doluyor.

Suyu düşünürdüm. Onu da, allah razı olsun değerli valimiz Eyidoğan yapıyor. Her yerde lavaş ekmeği ve hele Üçüncü Umumi Müfettişliğimizin merkezi olan Erzurumda bile lavaş satılırken Karsta neden menedilmiştir anlıyamadım? Bizim mahalli bazı yemeklerimiz var ki, lavaşı onun suyuna tirid yaparak yeriz, sonunla bu yemeklerin tadı çıkmıyor. Ne yapalım? sevdiğimiz, yetiştiğimiz bu yemekleri de terk edelim mi? Elimde selâhiyet olsa, lavaşa behemehal müsaade ederdim.

— Ya kasaplık?

— İşin nazik tarafına dokundun kadaş... Ben icra mevkiinde olsam keçi ve manda kesilmesini menederdim.

— Sebep?

— Bu, meslek sırrıdır, söyleyemem beni...

— Hele hele..

— Olmaz söyliyemem..

— Bu sırrını kat'iyyen yazmıyacağıma, bir gazeteci sıfatı ile söz veririm sana. Maksadım yalnız öğrenmek. Malûm ya.. Kasapların en yağlı müşterilerinden birisiyiz..

Bir müddet düşündü. Kapının arkasındaki (muhannet yer) denilen mevkii bir az kaşıdıkdan sonra içeriden gelde asılı iki gövdeyi göstererek:

— Bunlar ne eti? dedi.

— Elbette koyun.

— Hayır. Biri keçi, biri koyun. Fakat birçok kasaplarda bu iki parçanın da (koyun) ibareli plakanın altında görürsünüz.

— Vay, demek biz şimdiye kadar hep yutmuşuz ha?..

— Estağfrullah efendim. Yalnız biz değil, kasap bile yutar bunu. Bir gövdenin tekmil sathını (koyun) veya (keçi) damgası ile dolduramazsınız ya.....

E. Ğ. L. E. N. C. E

Reklâm

Papa Vatikanda dolaşıyordu; yanında da bir Amerikalı vardı, arkalarından da bir papaz gidiyordu.

Papaz şu sösleri duydu:

— Papa hazretlerine bir milyon dolâr!

Papa olmaz der gibi başını sallıyordu.

— 10 milyon dolâr...

Gene aynı vaziyet.

Nihayet papaz dayanamadı.

— Papa hazretleri, dedi, on milyon dolârı niçin kabul etmiyorsunuz?.. Bu para ile neler yapılmaz? Mektepler açarız; hastanelere yardım ederiz.

— Ne yapayım, bir türlü kabul edemedim. Bu parayı, her duanın sonunda dediğimiz Amen kelimesini çıkarıp yerine Ford otomobili demekliğimiz için veriyor.

On milyona bu kadar rezalet olur mu?

Aldatılmış kocanın hikâyesi

Ziraat Bankası Müfettişi Bay Reşid bizim Yazı İşleri Müdürümüz Bahadırı evine davet etmişti. O gün sofrada misafirler de vardı. Bahadırın patavatsız olduğunu bildiği için o gün tenbih etmek lüzumunu hissetti. Dedi ki:

— Bahadır bir karı koca misafirimiz var... Yeni barışıtlar, kadın kocasına hıyanet etmişti. Vaziyet dünyaca malûm. Sakın aldatılmış kocalar hakkında bir bahis açayım deme...

Yemeğin sonuna gelmişlerdi. Şarabın tesirile Bahadır gevşedi.

— Size, bir aldatılmış kocanın hikâyesini anlatayım da dinleyin deyi. Reşid vaziyeti idare etmek için hemen Bahadırın ayağına bastı. Bahadır, vaziyeti kavradı:

— Ah... Reşid kusura bakma, dedi, tenbih ettiğini unutuştum!,.

Benim gibi yapsan a...

Mektupçu Bay Yaver çarşıda dolaşıyordu. O sırada kocaman bir duvar saatini sırtına almış, iki büklüm bir adam da Taşmağazaları tırmanmakta kan ter içinde yokuşu tırmanıyordu.

Mektupçu Bay Yaver adama seslenmekten kaldı.

— Birader, dedi sende hiç akıl yok mu? böyle saati sırtında taşıyacağına benim gibi yap ve: Cebinden küçük saatini çıkardı gösterdi:

— Böyle bir saat kullansana!

Eski zaman

Edirne valisi meşhur İzzet Paşa... Allah rahmet eylesin, garip bir zat imiş. Kendisi de Erzurumludur. Çamaşırları Edirneden ta buraya, Erzuruma gönderir, öyle yıkattırırmış.

Yatağa yatması da tuhaf imiş. Yatağı odanın ortasına yapılırmış. Sonra ayarlı bir merdivene çıkar ve oradan kendisini balıklama yatağa atarmış. Eğer tam ortasına düserse yatar, düşmezse gene merdivene çıkar, yeniden atlarmış. Ta yatağın ortasını bulunceye kadar...

Bir gün kendisine bir zat müracaat etmiş ve söze şöyle başlamış:

— Devletlû efendim hazretleri, âcizleri... Diye başlayıp isteğini söyledikten sonra, sözünü şöyle bitirmiş: "Olbapta emrüferman hazreti menlehülemrindir.„

Paşa derhal eline bir kalem almış, adamın sırtına: "Kaleme„ diye yazıp, bu canlı istidayı kaleme havale etmiş.

Yarınki Türk milleti, bugünkü yavruların omuzlarında yükselecektir

İMAM NİKÂHI BELÂSI

Birçok saf kadınlar imam nikâhını hâlâ muteber bir nikâh sanıyorlar

(Üsttarafı 1 incide)

—Valide, dedim, ben gidiyorum, elbet her derdin çaresi olduğu gibi sizinkine de çare bulurlar...

— İnşallaş oğlum... Diye dua etti arkamdan...

Avukatların küçük bir odası var. Daha çok mahkeme salonuna benziyor. Oraya girdiğim zaman Avukat Memiş Yazıcı köşedeki üzeri kırmızı çuha kaplı masanın başına oturmuştu. Yanında kendisine danışmak üzere gelen bir müşteri ile yavaş sesle konışıyorlardı. Beni görünce:

— Nevar dedi yine gazeteci?

— Hiç, dedim, şöyle bir sohbet etmeğe geldim...

— Yazmamak şartile hay h y .. İstediğin kadar söhbet edelim..

— Öyle şey olur mu? Yine hem konuşuruz, hem yazarız.

— Ben buna razı değilim... Konuşalım, fakat yazma...

Çare yoktu baktım... Bu meselede onun fikirlerinden müstağni kalamazdık. Yalancıktan söz verdim:

— Hay hay... Yazmam... Hatta isminiz isminizi vermeden, resminizi koymadan yazalım...

— Bak bu olur... her hangi bir vesikalık gibi değil mi?.. Mükemmel... sor bakalım.

— İmam nikâhı?..

— Ne söyliyeyim... Bu, memlekette, bilhassa bizim şu mıntakada salgın hastalığından bir içtimaî hastalıktır. Öyle büyük zarar veriyor ki... Her gün muhakkak bunlardan bir çoğu ile karşı karşıya kalıyoruz. Bir defa kadınlar, ondan sonra çocuklar bundan azamî derecede müteessir oluyorlar,

Ortada kanunen muteber bir nikâh olmadığı için erkek kadından bıktığı zaman onu ya sokağa atıyor. yahut kendisi bırakıp kaçıyor. Bu vazizet karşısında kanunen hiç bir makama müracaata hakkımız olmadığından gelene:

— Ne yapalım bayan... elimizden bir şey gelmez... Allaha sığınmaktan başka çaren yok! Diyip geldiği yere gönderiyoruz.

Çocuk varsa babalık davası açabiliyoruz. Fakat ekseriya imam nikâhı yapanlar evli adamlardır. Yani ikinci defa evlenmek için kadını kandırıyor ve bir imam nikâhı ile yanlarına alıyorlar. Bunlardan hasıl olan çocuklar zina mahsulü olduğundan kanun tarafından babalarına tanımak salâhiyeti verilmiyor. Öylece kalıyorlar. Artık mirasa iştirak etmek, neseb tashih ettirmek salâhiyetleri onun için mevzuu bahis olamaz...

Bu söylediğim hal ancak şehirlerde vukua geliyor. Köylüler birden fazla evleniyorlar. Ve çocuklarını da resmen nikâhlı bulundukları ilk karılarından hasıl olmuş gibi nüfusa kaydettiriyorlar. Taralarda yalnız imam nikâhına aldanan kadınlar yanıyor. Bu yüzden bir çok facialar da vukua geliyor.

— Görüşünüze göre bunun sebebi nedir?

Düşündü. Önündeki yenice paketini bana uzattı:

— Hele bir sigara yak da bakalım... Ben de söyle bir toparlanayım.

Sigarasının ağır ağır tavana çıkan dumanlarını seyrediyor. Sonra birdenbire lafa başlıyor:

— Sebepleri ikiye ayırmak lâzımdır. Köyde başka sebepler, şehirlerde başka sebepler vardır.

Köylü toprakla çalıştığı için işçiye ihtiyacı vardır. Fakirdir, parasızdır, kendisine bir hizmetkâr tutamıyacak haldedir. Bu vaziyeti telâfi etmek için müteaddit defalar evlenir. Köyde kadından daha iyi çalışan, iyi, kötü aramadan bozuk tokluğuna kul köle olan kimi bulabilirsiniz?.. Bir defa zaten evlenmiş olduğu için müteakip evlenmelerin hükmü olmıyacaktır... Bunu bazan bilirler, fakat ekseriyetle bilmezler. İmamı çağırıp bir nikâh kıydırırlar ve bütün safiyetlerile her işin olup bittiğine kani olurlar. İkinci sebebe gelince:

Bu havalide hele muhtarlar okumak yazmak bilmezler. Bunun için kanun hükümlerinden, onlara tahmil edilmiş olan vazifelerden de haberdar değildirler. Bir çokları Türkçeyi bile bilmezler. Bu sebeple tabii şartlar dahilinde kıyılan nikâh ekseriyetle muhtarlar tarafından tescil edilemezler. Türkçe okumak yazmak, bilmeyen bir adamın defter tutmasına ihtimal verilebilir mi? Halbuki kanun birinci palânda nikâhın tescil edilmiş olmasına kıymet vermiştir. Bu yüzden en meşru nikâhlar bile bazan hükümsüz, kanunen muteber olmayan bir hale girmektedir.

Şehirlere gelince: Söylediğim gibi şehirlerde imam nikâhına en çok birden ziyade evlenmek niyetinde olan kimseler müracaat etmektedir. Bunlar ekseriyetle fakir, erkeksiz ailelere müracaat ederek, kızlarına talip olurlar.

İhtiyaç içinde bulunmak, nihayet bir boğazın zaten pek dar olan aile bütçesi üzerinden kalkması ihtimali onları razı eder ve kızlarını ekseriya bilmeden bu cehenneme atarlar. İman getirilir, nikâh kıyılır, kız tarafı tamamen kanı olur. Mesele biter... Adam ölürse veya kadını bıkıp dışarı atarsa iş meydana çıkar amma... O zaman da yapılacak bir şey kalmaz.

Şehirlerde olsun, köylerde olsun görgüsüzlüğü ve cehaleti takviye eden bir de kanunî sebep vardır. Kanun bir maddesinde: Medenî nikâh yapıldıktan sonra isteyenlerin dinî merasim yaptırabilmelerine müsaade etmiştir. Bu müsaade halk arasında imam nikâhının halâ muteber olduğu ve kanunun da bunu tanıdığı zehabını uyandırmıştır.. Bu fikranın maddî hiçbir faidesi yoktur. Bilâkis şuhalde mazarrat verdiği de görülmektedir.

Şehirlerde imam nikâhına baş vurmanın bir ikinci sebebi de evlenmenin kolaylığına rağmen boşanmanın pek güç olmasıdır. Bugün reşit bir erkek ve bir kadın sıhhatta olmak, ve evli bulunmamak şartile birbirile istedikleri zaman evlenebilirler. İki tarafın rızasının telâhukile yapılan bu akıt, yine iki tarafın rızasının inzımamile bozulamaz. İki taraf razı olsa bile hâkimin kauaatı şart koşulmuştur. Bu kanunun çürük bir noktasıdır bence... Evlenmek kadar boşanmak ta kolay olmalıdır.

Geçenlerde şöyle bir vaka oldu: Ailelerin arzusu üzerine iki genç birbirlerile evlendirilmişler... Aradan tam yedi sene geçmiş... Bir günlerini olsun beraber geçirmemişler.. Birbirlerini sevmiyorlar, istemiyorlar. Buna rağmen ayrılmaları okadar müşkil oldu ki... Çünkü hâkime kanaat vermek lâzımdı.

— Bütün bunların çaresi?...

— Evvelâ söylediğim gibi medenî kanunun bazı noktaları tadil edilmelidir. Sonra halk arasında geniş şekilde bir aydınlatma mücadelesine girilmelidir. Halkevlerinde konferanslar, gazete ve mecmualarda yazılar... Bu mevzu üzerinde bilhassa en çok kurban edilen kadınları aydınlatma çarelerini bulmalıdır.

Sizin yapacağınız neşriyatın her tarafta çok faydalı neticeler vereceğine kaniim... Bunun üzerinde ısrarla durursanız bir çok ictimaî felâketlerin önüne geçmiş olacaksınız...

İçeriye bu sırada giren mübaşir:

— Sizi mahkemeden çağırıyorlar Bay Memiş... Dedi.

Memiş yazıcı:

— Soracak başaa bir şey var mı? Diyerek yüzüme baktı.

— Hayır dedim, teşekkür ederim...

— Fakat yazmıyacaksın bunları değilmi?

— Nasıl olur... Bir defa söylediniz... Mücadele tavsiye eden siz, söylediklerimi yazma derken bir tezada düşmüyor musunuz?

— Haklısın dedi... Ve gülerek odadan çıkıp mahkemeye gitti.

Erzurum Türk Hava Kurumu Başkanlığından:

25.nci tertip Piyango biletleri bayiler vasıtasile satılacağından bilet satmak isteyenler Şubemize muracaatla satış şartnamesini görmeleri ilân olunur.

(No: 243)

Filistinde yeni bir çarpışma daha

Bu sefer de dört ölü, altmış sekiz yaralı var

Kudüs 17 (A. A.) — Arap çeteleri ile İngiliz askerleri arasında vuruşma devam etmektedir. Dünkü çarpışmada dört ölü, 68 yaralı tesbit edilmiştir.

Her tarafta nehirler kabarıyor

Karasu nehri de taştı, bazı köyleri su bastı

Muş 17 [Hususî muhabirimizden telgrafla] — Karların erimesi yüzünden Karasu nehri taştı, kölyeri su bastı. Norşin köyünde altı ev yıkıldı, üç hayvanı sular aldı. Köyün köprüsü tehlikeli bir vaziyete girdi. Münakalât durdu. İnsanca zayiat yoktur. — *CELÂL*

Tatvanda hükümet binası ve Kaymakam evi

Tatvan, [Hususî] — Tatvan kazasının yeni teşekkülü dolayısile hükûmet konağı yoktur. Gerek 937 yılı muvazenei umumîyede verilen ve gerekse 938 de verilecek tahsisatla yeni bir hükûmet konağı yapılacaktır. Çabuk ikmâli için muhitin tabiî vaziyeti de nazara alarak şimdiden öteberi sipariş edilmeğe başlanmıştır. Tatvanda Kaymakamlık evi için hususî muhasebe 938 yılı bütçesine 2500 lira tahsisat bırakılmıştır. Haziranda bunun da inşasına başlanacaktır.

KADIN

Lohusa kendisine nasıl bakmalı?

Lohusayı, iyi beslemeğe, gıdasını mükemmel surette tanzim etmeğe çok ehemmiyet vermek gerektir. Zira, kadının ilk ve en mukaddes vazifesi çocuğunu emzirmektir. Bunun için memelerinde bol sütün bulunması lâzımdır. Bol süt ise iyi ve lüzumlü gıdaları yiyip içmekle kabildir. Yalnız şu noktaya dikkatinizi çekmek lâzım: İyi yiyip içmek demekle, lohusanın bol gıda maddeleri alması içap eder, demek istiyorum. Mutedil yemeli, fakat müntehep şeyler yiyip içmelidir. Meselâ: Bol et yemek lüzumsuz, hattâ muzırdır. Çünkü fazla et yiyen kadının sütü kazein ve yağ cihetinden zengindir. Böyle bir sütün hazmı ise, çocuk için güçtür.

Sonra, hali tabiiden fazla yiyip içen bir anne, yatakta bulunduğundan dolayı egzersiz yapamaz, fazla yürüyüp hareket edemez Binaenaleyh şişmanlamağa başlar. Halbuki anne şişmanladıkça çocuk zayıflar.

Lâkin bazılarının yaptığı gibi, lohusayı, bir hasta telâkki edip aç bırakmak ta doğru değildir. Lohusa günde dört defa yemek yemeli, ve 24 saatte hiç olmazsa bir litre süt içmelidir: Sonra sütten yapılan gıdalar: Yoğurt, muhallebi, tavuk göğsü V. S. yemelidir. (Fiessler) üstüne tarçin ekilmiş sütlacın tam bir lohusa yemeği olduğunu söyler. Tarçın rahmin çabuk toplanıp küçülmesine yardım eden bir maddedir. Sonra genç anneye çorbalar, çelik ve kilsi ihtiva eden yemekler, bol sebze ve bol meyva verilmesini tavsiye eder.

Lohusalar için memnu olan gıdalar şunlardır: Her çeşit av etleri, konserveler, midye ve ıstakozlar ve mantarlar, taze soğan ve hususile sarmısağın kokusu süte geçtiğinden, yemek doğru değildir. Keza, barsaklarda fazla gaz yapıp hem karnının şişmesine, hem de rahmin küçülmesine ve toplanmasına mani olan her cins lahana ve lahana yemekleri muzirdir. Fazla baharlı yemekler, tuzlu balık ve tuzlu peynirler, alkollu içkiler yasaktır. Alkol anne sütü ile çocuğa geçerek, bunda uykusuzluk, çırpınmak ve rahat durmamak gibi bir takım ihtilâtlar yapar.

Çocuk yetiştirmek memlekete en Büyük hizmettir

LİK MaçLARINA HAZIRLIK

Pazar günkü antrenman maçı ümit verici idi

Bu sene takımlarda oynayacak yeni elemanlar Erzurum futbolünde büyük değişiklikler yapacağa benziyor

Lik maçlarının fikistürünü tanzim etmek için toplanan kulüp mürahhasları, fikistür tanzimini ve kur'anın çekilmesini bu Çarşamba akşamına bıraktıktan sonra, Pazar günü bütün kulüpler futbolcularının iştirakile bir antrenman yapmağa karar vermişlerdi. Pazar günü şehrimiz kulüplerine mensup futbolculardan yapılan iki takım lise sahasında kuvvetli ve sıkı bir antreman yapmışlardır. Evvelki günkü ekzersizde, bu sene takımlarda oynayacak yeni elemanların Erzurum futbolunda büyük değişiklikler yapacakları kanaatını takviye etmişlerdir.

Ekzersizde: "A" takımını teşkil eden hücum hattı merkez muhacimi, sağ ve sol içlerle, sağ açık Erzurum gücünden sol açık ta yeni spordandı. Bu beş fo çok iyi işliyor ve aulaşıyordu. Muavin hattında merkez muavin ve sol muavin Erzurum Gücünden, sağ muavin, yeni spordandı. Bu üç muavinden yan muavinlerin nefes kabiliyetleri çok iyidir, orta muavinin nefesinin artması için biraz fazla çalışması lâzımdır. Dün orta muavinin teknik kabiliyeti inkâr edilmiyecek kadar yerinde olmasına rağmen, nefessizliği yüzünden forlarını besleyemediği gibi müdafaasına da yardım edemiyordu. Mamafih bir iki ekzersizden sonra çok iyi bir orta muavin olur.

Bekler genç ve müptedi oyunculardı. Gelen topları kaleden uzaklaştıramıyorlar, eğer bu genç oyuncular bek hattında çalışacaklarsa, bilhassa ekzersizlerde uzun ve isabetli vuruşlara çalışmalıdırlar. Bir de çıkış ve dönüş kabiliyetleri noksandır. Kaleci bu mevkiin oyuncusu değildir. Muavin hattında muvaffak olabilir, bize en çok ümit veren üç orta muhacimle, yan muavinlerdir.

(B) Takımı muhtelif kulüplerin genç oyuncularından teşekkül etmişti. Nefes kabiliyetleri (A) takımından fazla olduğundan bu teknik takımı, yani ağabeylerini epey yordular. Ve doksan dakika oynanan oyun yarının Erzurum futbolu için ümit besleyenlerin haklı olduğunu isbat etti.

AVCILAR

Yirmi gündür, fazla kardan bir yere gidemiyen avcılar havaların açması üzerine pazar günü bir grup Başkan Ömer Biçanın bir grup ta Asbaşkan Hakkının riyaseti altında iki koldan ava çıktılar. Bu sene civarda fazla ördek ve kaz olduğundan Avdan dönen avcıların torbaları ve arabalar avla dolu idi. Avcılarımız bu çarşamba günü bölge heyetine bölgede bir av zikafeti verecekler.

Erzurumgücü Trabzon ve İstanbul takımlarile maçlar yapacak

Erzurumgücü spor kulübünün bu sene için çok zengin bir program hazırladığını geçenlerde yazmıştık. Güç bu sene Trabzon ve İstanbulun bazı takımlarile futbol, atletizm ve güreş müsabakaları yapacaktır. Bu kulüplerle anlaşmak üzere kulüp teknik heyetinden Muvahhit Akatlıyı bu çarşamba günü Trabzon ve ve İstanbula yolluyor.

23 Nisanda yapılacak müabakalar

23 Nisanda, atletizm, bisiklet ve voleybol müsabakaları yapılacaktır. 23 Nisana kadar kulüpler anlaştığı takdirde iki kulüp arasında bir de futbol müsabakası tertip edilecektir.

Kulüp murahhasları bu çarşamba toplanacaklar

Bu çarşamba akşamı kulüp murahhasları bölgede toplanacaklar ve bölge heyeti içtimaında bulunarak, ihtiyaçlarını, bu yılın çalışma programı hakkındaki fikirlerini söyliyeceklerdir. Bölge bu içtimada Kopspor kulübünü temsil etmek üzere mezkûr kulübün Başkanı Doktor Mazhar dün Aşkaleden şehrimize gelmiştir.

Bölge atletizm ajanlığının tertip ettiği halat çekme müsabakasında finale kalan Avcılar ve Erzurumgücü kulüpleri halat takımları arasında yapılan çekişme sonunda Avcılar kulübünün itirazı üzerine müsabaka yeniden yaptırılmış ve pazar günü sabahı Erzurumgücü kulübü halat takımı şampiyonluğunu almış ve bölgenin koyduğ mükâfat kulübe verilmiştir.

Yeni İhracat kontrollarımız

Ankarada İktisat Vekâletinde İhracatımızı kontrol edecek gençler için açılan kursun bittiğini ve kontrollarımızın peyderpey yeni vazifelerine tayin edilmekte olduklarını öğrendik.

Bu sene açılan kursta en ziyade narenciye ve hububat üzerine çalışılmıştır. Mütehassis doktor Bade tarafından da yumurta hakkında verilen derslerin faideli olduğuna şüphe edilmemektedir.

İktisat Vekâleti kontrol kurslarına devam eden gençlerin sayısı 25 şi bulmaktadır. Hepsi âli mektep mezunu olan bu gençler arasında bir kısmı Avrupada da tahsillerini ikmâl etmiş ve ekserisi yabancı lisanlara aşina kimselerdir. Yeni vazifelerine tayin edilip Ankarayı terkeden bu gençlerin hepsine muvaffakıyetler dileriz.

Pancar mütehassısları geldi

Erzurum ve havalisinde şeker fabrikasının kurulması için lâzım olan pançarın verimini tetkik etmek üzre bir heyet şehrimize gelmiştir.

Tatvanda kar

Tatvan, [Hususî] — Bu yıl kar fazla olmakla beraber hiç tesadüf edilmemiş bir surette bahar ayları geldiği halde henüz kalkmamıştır. Otları biten köylüler hayvanlarının yemleri için fazla müşkilâta uğramaktadırlar.

Tatvanda köy işleri

Tatvan, [Hususî] — 938 yılı Tatvan kazasının Kotum nahiyesinde 4 ve Reşadiye nahiyesinde 2 köyde köy kanunu tatbik edilmiştir. Her iki nahiyede tatbik edilen köylerin birleşik bütçe geliri 3563 liradır.

Deliler çoğalıyor

Bir İngiliz doktorunun istatistiklerle ileriye sürdüğü iddiaya göre, üç asır sonra yer yüzüde akıllı insan kalmıyacakmış.

1859 da delilerin sayısı 535 de bir nisbetinde iken 1097 de bu miktar 312 ye düşmüştür. 1926 da ise 150 kişide bire inmiştir. Eğer bu nisbet böyle devam ederse, 1977 de yez de bire ve 2139 senesinde de sıfıra inecektir.

Mamafih bütün bu deliler kendilerini normal sayacakları için, dünyada değişmiş bir şey olmıyacaktır.

Erzurum Vakıflar Müdürlüğünden:

Muhammen bedeli	Mahallesi	Sokağı	Cinsi	No.
500	(kol oğlu	Kol oğlu	Hane	254/10
	(» »	» »	»	246/ 8
200	Sultan Melik	Hurşit B;	»	247/ 1
120	» »	Saray hamamı	»	249/18
150	» »	Toprak tabya	»	252/11
200	» »	» »	»	254/29
250	Emin kurbu	Demir ayak	»	265/41
400	Camii kebir	Salih kavas	»	365/12
200	Kavak	Top dağı	»	394/38
60	Gez	Hacı Mustafa	»	395/73
60	Emir Şeyh	Sulu S.	»	406/ 6
50	Yuncalığı sufla	Hattat S.	Arsa	195/ 2
60	Dere mahallesi	Çukur S.	Hane	440/32
100	Mumcu ulya	Erzincan K.	»	349/60
100	Karaköse	Boyahane	»	312/ 8
60	Hasan Basri ulya	Kara kullukcu	»	420/ 6
75	Hasan Basri ulya	Bayrakdar S.	»	423/16/18
30	Ayas Paşa	çBerber S.	Arsa	138/13/15
150	Kasım Paşa	Daracik S.	Hane	261/45
300	Derviş ağa	Derviş ağa C.	»	228/49
200	Suncalığı sufla	Hadat çıkmazı	Merek ve arsa	169/2/4
260	Cafer zade	Arabkirler	»	12/ 1

Yukarıda muhammen kıymet ve sair evsafı yazılı yerlerin mülkiyetleri peşin para ile satılmak üzere yirmi gün müddetle açık arttırmaya çıkarılmıştır. İhaleleri 29/4/938 tarihine müsadif cuma günü saat on beşte Vakıflar dairesinde yapılacaktır. Taliplerin muhammen bedellerin yüzde yedi buçuk nisbetinde teminat paralarile birlikte müracaat etmeleri. (No. 230)

Erzurum Valiliğinden:

Sıra No.	Hususi Muhasebe No.	Gayrimenkulün Cinsi	Gayrimenkulün Mevkii	Eski kirası Lira	Ku.
1	112	Nübet suları	Gez mahallesi	25	00
2	113	Yunca tarlası	Yarış yeri	14	00
3	114	Harman yeri	Hins köyü	1	00
4	115	Şorak nam tarla	» »	5	00
5	116	Şorak nam tarla	» »	3	00
6	117	Marsut nam tarla	» »	4	00
7	118	Çatma nam tarla	» »	6	00
8	119	(Küçük mezarlık) (Nam tarla)	» »	8	10
9	120	Şorak nam tarla	» »	16	00
10	121	Koçgizot nam tarla	» »	6	00
11	122	Sohukotta nam tarla	» »	6	00
12	123	Çalo nam tarla	» »	16	00
13	124	Baklalık nam tarla	» »	8	00
14	125	Tarla	Arzutu köyü	5	00
15	126	»	» »	1	00
16	127	»	» »	3	00
17	128	»	» »	6	00
18	129	»	» »	5	00
19	130	Dar ince nam çayır	» »	5	00
20	131	Ümidimyolu tarla	Sıtavuk köyü	9	00
21	132	Dirlâk nam tarla	» »	3	00
22	133	Abhaz mevkiinde tarla	Akdağ köyü	7	00
23	134	Tabhan yolu tarla	Kara arz	7	00
24	135	(Küçük Allah verdi) (Nam çayır)	Erginis köyü » »	16 17	00 00
25	136	Bozu nam çayır			
26	137	Ballar nam çayır	» »	34	00
27	138	Keşan nam çayır	Köşk köyü	3	00
28	139	Ahurcuk nam çayır	» »	4	50
29	140	Koler nam çayır	» »	3	50
30	141	Köy önü nam çayır	» »	8	50
31	142	Çayır	Kirekösek köyü	35	00
32	154	Damla kaya nam çayır	Haçkavânk köyü	3	00
33	155	Çüllük nam çayır	» »	18	00

Hususi idareye ait tarla ve çayırların 938 yılı icarları 16/4/938 gününden itibaren (15) gün müddetle açık eksiltmeye konulmuştur. Bağlı listede yazılı tarla ve çayırların icar ihaleleri 2/5/938 pazartesi saat 15 de Hükûmet binası dahilind eVilâyet Daimi Encümeninde yapılacaktır. Taliplerin Encümen kalemine müracaat etmeleri ilân olunur. (No. 242) 4 - 1

DOĞUDA
İLK ÇİNKOĞRAFANE

Matbaamız yeni bir çinkoğrafane tesis etmek üzere bulunuor. Bundan sonra her türlü kılişelerinizi, mektup ve fatura başlıklarınızı, çinko veya kauçuk üzerine mühürlerini bize sipariş edebilirsiniz.

Artık Istanbula sipariş vermeğe ihtiyaç yoktur

Mecmua, Kitap, Broşür, Memento ve saire için yaptırmak ihtiyacında bulunduğunuz kılişeleri sizi her suretle memnun edecek bir şekilde temin edebiliriz.

Sahip ve Başmuharriri: CİHAD BÂBAN

Umum neşriyatı idare eden Yazı İşleri Müdürü: Bahadır Dülger

Basıldığı yer: DOĞU Basımevi

Míele

EN YÜKSEK VERİMLİ KREMA MAKİNESİ

Südün kaymağını tamamen çıkarır

Kolay işler.
Yapılışı basittir.
Fiyatı ehvendir.

Umum satış yeri: İstanbul, Tahtakale Caddesi 51 Numaralı (Poker tıraş bıçakları deposudur)

Erzurumda Satış Yeri NEŞET SOLAKOĞLU ve ORTAĞI Gürcükapısı Kavaflar çarşısı

DOĞU

İLÂN TARİFESİ

8 nci sayıfada santimi 25 Kuruş
7 » » » 50 »
6 » » » 75 »
5 » » » 100 »
4 » » » 150 »
3 » » » 200 »
2 » » » 250 »
1 » » » 400 »

İlân verecek kimseler DOĞU Gazetesi İdare Müdürlüğüne müracaat etmetidirler. Devamlı ilânlar için hususî tarife tatbik edilir.

Kırmızılı ilânlarda tarife bir misli fazlasile alınır.

Adres değiştirmek 25 kuruşluk ücrete tabidir.

DOĞU Abone tarifesi

Seneliği	:	12 Lira
Altı aylığı	:	7 »
Üç aylığı	:	4 »
Bir aylığı	:	1,50 »

ECNEBİ MEMLEKETLER İÇİN

Seneliği	:	24 Lira
Altı aylığı	:	14 »

Kars Hayvan Borsası Satış Cedveli

[Martın dördüncü haftası]

Çeşit	Sayı	Ağırlığı	En aşağı Kr.	S.	En yukarı Kr.	S.	Orta K.	S.
Öküz	109	38574	7	18	13	43	9	92
İnek	67	16097	7	0	12	50	8	80
Koşu öküzü	384	87945	6	33	14	86	11	75
Manda	9	4100	9	97	7	92	7	60
Dana	9	1075	7	50	9	16	8	40
Ögeç	1	80	11	25	11	25	00	00
Marya	91	4597	10	83	14	50	11	85
Keçi	14	560	7	50	10	12	9	40
Tere yağı	145 T.	2261	51	00	53	00	00	00
Erinmiş yağ	22 T.	402	60	00	70	00	00	00
Yağlı peynir	5 T.	80	20	00	20	00		
yağsız	48 T.	620	6	00	6	00	00	00
Sığır derisi	199 Adet	3320	40	00	49	00	00	00

Kayıp aranıyor

Hasankale kazasının Hopik köyünden Lal oğullarından Derviş oğlu Adil 20 seneden beri kayıptır. Bilen varsa insaniyet namına Hopik köyünden Derviş oğlu Taştana veya Erzurum Posta hanesi müvezzilerinden Tayyar Yücel bildirmesini insaniyet namına rica ederim.

Tayyar YÜCEL